

Handläggare
Anita Cronholm
Telefon: 08- 50836247

Till
Äldrenämnden
den 29 januari 2019

Remiss av **SOU2018:77 Framtidens specialistsjuksköterska ny roll, nya möjligheter**

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, Dnr KS 2018/1775

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner anmälan av förvaltningens kontorsutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss och lägger ärendet till handlingarna.

Ann-Christine Hansson
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Regeringen utsåg genom beslut den 20 juli 2017 en särskild utredare med uppdrag att se över specialistsjuksköterskeutbildningen i syfte att möta de i hälso- och sjukvårdens förändrade framtida behov. Utredningen ska även föreslå åtgärder för att öka specialistsjuksköterskeyrkets attraktivitet.

Specialistsjuksköterskans kompetens omhändertas inte i tillräcklig utsträckning och yrket upplevs därför inte så attraktivt som det har potential att vara. Kunskaperna om vad specialistsjuksköterskans kompetens består i och vilka arbetsuppgifter som ingår i yrket saknas. Utredningen föreslår därför förändringar i de bestämmelser som styr hälso- och sjukvården och högskolan för att ge vårdgivarna de verktyg som behövs för planering av kompetensförsörjningen.

Utredningen föreslår att en ny yrkesexamen på avancerad nivå förs in i högskolan. Den avancerade kliniska specialistsjuksköterskeexamen ska ligga till grund för legitimation som avancerad klinisk specialistsjuksköterska (AKS). Den tvååriga

utbildningen ska spegla behoven i den svenska vårdkontexten. Den specialiserade sjuksköterskan ska ha de verktyg som behövs för att kunna ta ett helhetsansvar för patienten inom valt område för specialisering. Därutöver ska det för examen anges tre särskilda områden för specialisering mot anestesisjukvård, intensivvård och operationssjukvård. De tre angivna områdena för specialisering syftar till att upprätthålla den nödvändiga kompetensen som behövs i samhället inom dessa områden.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag att införa avancerad klinisk specialistsjuksköterska som ett nytt reglerat yrke, men vill särskild lyfta fram äldreomsorgens behov av specialistsjuksköterskor. Specialistsjuksköterskans roll och kompetens kan bidra till ett ökat intresse hos sjuksköterskor att arbeta inom äldreomsorgen. Äldreförvaltningen anser att det är viktigt att skapa förutsättningar för de sjuksköterskor som idag arbetar inom äldreomsorgen att kunna genomgå den av utredningen föreslagna specialistutbildningen.

Bakgrund

Genom beslut den 20 juli 2017 utsåg regeringen en särskild utredare med uppdrag att se över specialistsjuksköterskeutbildningen i syfte att den framtida utbildningen ska möta hälso- och sjukvårdens förändrade behov och ge studenterna den kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialistsjuksköterska (dir. 2017:86). Utredningen ska även analysera vårdens tillgång på och behov av specialistsjuksköterskor och föreslå åtgärder för att öka specialistsjuksköterskeyrkets attraktivitet.

Specialistsjuksköterskor ansvarar för avancerad omvårdnad inom hälso- och sjukvården och är en förutsättning för att en jämlik och säker vård ska kunna bedrivas utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Utredningens förslag ska så långt som möjligt vara förankrade i forskningen och därmed stärka den koppling som finns mellan examen i högskolan och den evidensbaserade vården.

På grund av kort svarstid besvaras remissen som ett kontorsyttrande.

Ärendet

Utredningens bedömning över vad som behöver göras utgår från att vårdgivarna i hälso- och sjukvården inte omhändertar specialistsjuksköterskans kompetens i tillräcklig utsträckning och att yrket därför inte upplevs så attraktivt som det har potential att vara. Det saknas till exempel kunskap om vad specialistsjuksköterskans kompetens består i och vilka

arbetsuppgifter som ingår i yrket. Utredningen föreslår därför förändringar i de bestämmelser som styr hälso- och sjukvården och högskolan. Utredningens uppfattning är att ett förtydligande och ett förstärkande av befintlig reglering ger vårdgivarna de verktyg som behövs för planering av kompetensförsörjningen. Utredningen visar att det krävs fler utbildningsmöjligheter i högskolan för sjuksköterskor som vill specialistutbilda sig ökar yrkets attraktivitet.

Möjlighet till fortbildning genom individuella kompetensutvecklingsplaner som upprättas i samråd med arbetsgivaren och tillgång till fristående kurser i högskolan för att utvecklas inom yrket utifrån en vetenskaplig nivå skulle enligt utredningen öka attraktiviteten och tillgången av specialistsjuksköterskor. För att ytterligare stärka kvaliteten i den evidensbaserade vården krävs även en satsning på den vårdvetenskapliga forskningen.

Åtgärder som staten kan vidta

Utredningen redovisar tre olika åtgärder som staten kan vidta för att öka attraktionskraften samt öka tillgången på utbildade specialistsjuksköterskor.

Krav på ledningssystem rörande systematisk verksamhetsutveckling för kompetensförsörjningen.

Krav på systematisk och fortlöpande fortbildning för Sverige ska uppfylla kravet i yrkeskvalifikationsdirektivet 2013/55/EU och för att öka patientsäkerheten.

Ett ökat antal fristående kurser i högskolan inom ämnesområden som är relevanta för avancerade kliniska specialistsjuksköterskor.

Universitet och högskolor ska därför tillhandahålla ett brett, flexibelt och förutsebart kursutbud för fristående kurser i fortbildnings- och vidareutbildningssyfte. Innehållet i kurserna ska vara avpassat så att utvecklingen i vården följs. Uppdragen till lärosätena ska ges i sammanhållna fyraårsperioder för vilka öronmärkta medel ska tillföras. Totalt beräknas medel för uppdraget omfatta 54 miljoner kronor per år.

Avancerad klinisk specialistsjuksköterska införs som nytt reglerat yrke

Utredningen föreslår att en ny yrkesexamen på avancerad nivå förs in i högskolan. Den avancerade kliniska specialistsjuksköterskeexamen ska ligga till grund för legitimation som avancerad klinisk specialistsjuksköterska (AKS). Den tvååriga

utbildningen ska spegla behoven i den svenska vårdkontexten och utgöra en ny yrkesroll som leder till ökad vårdkvalitet för patienterna genom fördjupade kunskaper inom både medicinsk vetenskap och vårdvetenskap vilket ger sjuksköterskan de verktyg som behövs för att kunna ta ett helhetsansvar för patienten inom valt område för specialisering.

En förändrad specialistsjuksköterskeexamen

Utredningen föreslår att specialistsjuksköterskeexamen fortsatt ska vara en yrkesexamen på avancerad nivå som uppnås efter fullgjorda kursfördringar om 60 högskolepoäng. Därutöver ska det för examen anges tre särskilda områden för specialisering mot anestesijukvård, intensivvård och operationssjukvård. De tre angivna områdena för specialisering syftar till att upprätthålla den nödvändiga kompetensen som behövs i samhället inom dessa områden. Krav på särskild behörighet för tillträde till specialistsjuksköterskeutbildningen bör fortsatt vara upp till respektive lärosäte att besluta om. Utredningen vill särskilt betona att de krav som ställs på särskild behörighet måste i enlighet med lagstiftningen vara helt nödvändiga för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Utredningens bedömning är att staten fortsatt ska vara ansvarig för specialistsjuksköterskeutbildningen och att utbildningen ska bedrivas i form av högskoleutbildning vid universitet och högskolor samt av enskilda utbildningsanordnare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen, planeringsavdelningen. Kommunstyrelsens Pensionärsråd har tagit del av ärende den 22 januari 2019. De fackliga organisationerna i förvaltningsgruppen har tagit del av ärendet den 23 januari 2019, och det för socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden gemensamma rådet för funktionshinderfrågor den 25 januari 2019.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag att införa avancerad klinisk specialistsjuksköterska som ett nytt reglerat yrke, men vill särskilt lyfta fram äldreomsorgens behov av specialistsjuksköterskor.

Specialistsjuksköterskan har en viktig roll i äldreomsorgen för att säkerställa god kvalitet och knyta forskningen närmare verksamheten. En högre akademisk utbildning bidrar till ett vetenskapligt förhållningssätt och fördjupade kunskaper inom vårdvetenskap. Äldreförvaltningen anser att det är viktigt att

bibehålla och utveckla en sådan specialistkompetens inom äldreomsorgen.

Det är viktigt att det finns en tydlig roll för specialistsjuksköterskan som skiljer sig från ordinarie sjuksköterskor och att cheferna är insatt i specialistsjuksköterskans roll och kompetens. Detta kan bidra till ett ökat intresse hos sjuksköterskor att arbeta inom äldreomsorgen.

Specialistkompetens krävs i allt högre grad inom allt fler områden framförallt inom äldreomsorgen. Med en åldrande befolkning som lever allt längre och med flera sjukdomar ser äldreförvaltningen stora framtida behov av specialistsjuksköterskor när det gäller vården av äldre. Arbetsgivarens ansvar för kompetensförsörjning, arbetsmiljö och kontinuerlig kompetensutveckling av medarbetarna understryks i utredningen, vilket äldreförvaltningen också ser vikten av. Äldreförvaltningen anser att det är viktigt att skapa förutsättningar för de sjuksköterskor som idag arbetar inom äldreomsorgen att kunna genomgå den av utredning föreslagna specialistutbildningen.

Jämställdhetsanalys

Detta tjänsteutlåtande har inte bedömts ha någon påverkan på förhållandet mellan könen eller jämställdhet.

Bilagor

1. Sammanfattning av Remiss av SOU 2018:77